

اثر بخشی آموزش خانواده

در مشارکت والدین دانش آموزان

پژوهش و تالیف:

فهیمة واپرزه - مجید واحدی

نشر اختر

سرشناسه : واپرزه، فهیمه، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور : اثربخشی آموزش خانواده بر مشارکت والدین دانش‌آموزان/
پژوهش و تالیف فهیمه واپرزه، مجید واحدی.
مشخصات نشر : تبریز: اختر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری : ۱۲۸ ص.
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۷-۵۴۷-۲ :
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا
موضوع : آموزش و پرورش -- مشارکت والدین
شناسه افزوده : واحدی، مجید
رده بندی کنگره : LB۱۰۴۸/۵/۲ الف ۳ ۱۳۹۳ :
رده بندی دیویی : ۳۷۱/۱۹۲ :
شماره کتابخانه ملی : ۳۶۳۶۹۹۱ :

نشر اختر

اثربخشی آموزش خانواده بر مشارکت والدین دانش‌آموزان

پژوهش و تالیف: فهیمه واپرزه - مجید واحدی

ناشر: نشر اختر • چاپ پرنیان • صحافی امین

چاپ اول ۱۳۹۳ • ۱۲۸ صفحه • قطع وزیری • شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۷-۵۴۷-۲

مرکز فروش: تبریز - اول خیابان طالقانی، روبروی مصلی، نشر اختر

تلفن: ۰۴۱-۳۵۵۵۵۳۹۳

قیمت: ۷۵۰۰ تومان

تقدیم به او

به رخ الهی که مرا با شیرینی عشق مقدس آشنا نمود
تا در سفر زندگی‌ام صبورانه تر و بی باکانه تر گام بردارم.
تقدیم به ...

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	مقدمه
فصل اول: مبانی نظری در رابطه با مشارکت	
۱۳	مبانی نظری در رابطه با مشارکت
۱۴	مقدمه
۱۴	چارچوب نظری

۱۴	مشارکت
۱۶	تعاریف مشارکت
۱۷	مبانی نظری مشارکتها در آموزش و پرورش
۲۰	تاریخچه مشارکت در مدارس
۲۱	نتایج مثبت مشارکت
۲۲	فواید مشارکت اولیاء برای مدرسه
۲۳	مشارکت مردم در آموزش و پرورش
۲۴	همکاری خانواده و مدرسه
۲۸	مشارکت مردم در آموزش و پرورش برخی کشورها
۳۰	ضرورت مشارکت های مردم در امور آموزش و پرورش
۳۰	ضرورت و راه های مشارکت والدین در کیفیت بخشی آموزشی و تربیتی
۳۲	راه های مشارکت اولیاء در قلمرو آموزش و تدریس
۳۲	راه های مشارکت اولیاء در قلمرو مربوط به امور دانش آموزان
۳۳	راه های مشارکت اولیاء در قلمرو امور مربوط به کارکنان مدرسه
۳۳	راه های مشارکت اولیاء در قلمرو ارتباط مدرسه و اجتماع
۳۴	راه های مشارکت اولیاء در قلمرو امور مالی و اداری
۳۴	راه های مشارکت اولیاء در قلمرو تسهیلات و تجهیزات آموزشی
۳۵	چگونگی ارتباط اولیاء با مدرسه
۳۶	عوامل مؤثر در ارتباط خانه و مدرسه
۳۸	نقش مدیر در جلب مشارکت اولیاء در امور مدرسه
۴۱	موانع مشارکت

- ۴۱ موانع عمده مشارکت در آموزش و پرورش
- ۴۱ موانع درونی
- ۴۱ کاستی های ناشی از عوامل انسانی
- ۴۱ کاستی های ناشی از ارتباط برقرار نکردن
- ۴۲ کاستی های ناشی از نا آگاهی مدیران
- ۴۲ کاستی های ناشی از تصمیم و عملکرد مدیران سطوح بالا
- ۴۲ کاستی های ناشی از فعال نبودن معلمان در امر مشارکت
- ۴۳ کاستی های ناشی از فعال نبودن دانش آموزان در امر مشارکت
- ۴۳ کاستی های ناشی از برنامه ریزی
- ۴۴ کاستی های ناشی از اشکال مشارکت
- ۴۴ کاستی های ناشی از ساختار آموزش و پرورش
- ۴۵ موانع بیرونی
- ۴۶ کاستی های ناشی از عوامل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی
- ۴۷ موانع و کاستی های ناشی از برنامه ریزی دولت
- ۴۹ موانع کلی مشارکت در مدرسه
- ۵۰ موانع مشارکت در مدرسه
- ۵۱ موانع مشارکت اولیاء در امور مدرسه
- ۵۱ موانع مشارکت اولیاء از سوی مدرسه
- ۵۲ موانع مشارکت از جانب اولیاء
- ۵۴ اهداف تعلیم و تربیت
- ۵۵ هدفهای اساسی آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران

- اهداف معنوی تربیتی ۵۶
- اهداف علمی و فرهنگی ۵۶
- اهداف اجتماعی ۵۷
- اهداف سیاسی ۵۷
- اهداف اقتصادی ۵۸
- زمینه‌های قانونی مشارکت همگانی در آموزش و پرورش ۵۸
- شوراهای منطقه ای آموزش و پرورش ۵۹
- انجمن اولیاء و مربیان ۵۹
- اهداف انجمن اولیاء و مربیان ۶۰
- وظایف انجمن اولیاء و مربیان ۶۰
- ارکان و شوراهای مدرسه ۶۳
- مشارکت در قانون ۶۳
- بررسی تئوریهای تبیین کننده مشارکت ۶۵
- نظریه‌ی مازلو ۶۵
- نظریه‌ی انتظار ۶۶
- نظریه تبادله هومنز ۶۸
- قضیه‌ی موفقیت ۶۸
- قضیه‌ی محرک ۶۸
- قضیه‌ی ارزش ۶۹
- قضیه‌ی محرومیت - سیری ۶۹
- قضایای پرخاشگری - تأیید ۶۹

۷۰	 نظریه ی مک کله لند
۷۲	 نظریه مک فارلند
۷۲	 خانواده

فصل دوم: مبانی نظری در رابطه با آموزش خانواده

۷۴	 تیپ های خانواده
۷۴	 خانواده های متبلول
۷۵	 خانواده متعادل
۷۵	 خانواده متکامل (بالنده)
۷۶	 خانواده از دیدگاه ادیان و مکاتب اخلاقی
۷۷	 پیدایش و تکامل خانواده در جهان
۷۸	 خانواده ی موفق
۷۹	 رویکردهای مختلف خانواده
۸۰	 مدل مک مستر از کارکرد خانواده
۸۳	 دیدگاه های مهم در مورد خانواده
۸۶	 تأثیر محیط خانواده بر موفقیت تحصیلی
۸۷	 مشارکت والدین و آموزش خانواده
۸۸	 تاریخچه تشکیل کلاسهای آموزش خانواده
۹۰	 اهمیت کانون خانواده و آموزش والدین
۹۱	 عواملی که آموزش خانواده را ضروری می نمایند
۹۲	 ظرافت و حساسیت آموزش خانواده
۹۳	 رسالت انجمن اولیا و مربیان

- برنامه آموزش خانواده و اهمیت آن در تحکیم ارتباط اولیاء و مربیان ۹۴
- اهداف برنامه های آموزشی ۹۶
- برخی از نظریات مطرح شده در رابطه با آموزش خانواده ۹۷
- نظریه پلادن ۹۷
- نظریه التون ۹۷
- نظر دکتر طباطبایی در رابطه با آموزش خانواده ۹۸
- نظرات برخی از صاحب نظران در رابطه با آموزش خانواده ۹۹
- فصل سوم: پژوهش های تأثیر آموزش خانواده بر مشارکت والدین
- پیشینه عملی داخلی ۱۰۲
- پیشینه عملی خارجی ۱۰۹
- منابع و مآخذ ۱۱۷

مقدمه:

خانواده کوچکترین و اساسی ترین واحد اجتماعی و اثربخش ترین عامل تربیت است که هر یک از افراد جامعه در آن متولد می شود و تربیت و پرورش می یابد در این میان نقش پدر و مادر در تربیت فرزند بسیار مهم و تعیین کننده است زیرا والدین اولین شکل دهندگان و معماران شخصیت فرزند خود هستند. بنابراین آموزش والدین در خصوص مسایل تربیتی موجب می گردد که آنان محیط مناسب تری برای رشد و شکوفایی استعدادهای بالقوه فرزندان خود فراهم کنند و این امر نیز پیشرفت و بالندگی افراد خانواده و جامعه را در پی خواهد داشت. (ثابتی، ۱۳۸۳) هر انسانی عضو یک خانواده است و عوامل مختلفی بر جنبه های زندگی او تاثیرگذار است و بسیاری از این عوامل تاثیرات مثبت و برخی نیز تجارب تلخی به جای می گذارند خانواده به عنوان خاستگاه اول رشد و نمو در

ایجاد تعادل رفتاری و زیستی سازگاری و رشد سریع نقش عمده ای دارد و هر چه در حالت سلامت و آرامش باشد تاثیرات آن بر رفتار فرد بیشتر است پیشرفت و رشد همه انسانها در گرو تشکیل زندگی و خانواده است برای داشتن یک جامعه سالم نیازمند داشتن خانواده های سالم هستیم و نیاز به آموزش افراد ضروری می باشد امروز تحولات اقتصادی اجتماعی و فرهنگی خانواده های معاصر ما را با مسائل خاصی روبرو کرده است. (خنیفر، ۱۳۸۷) صاحب نظران معتقدند: خانواده از نخستین نظام های نهادی عمومی و جهانی است که برای رفع نیازمندی های حیاتی و عاطفی انسان و بقای جامعه ضرورت نام دارد و از همه ی نهادهای اجتماعی، طبیعی تر و خودی تر است (شرفی، ۱۳۸۵). هدف از مشارکت استحکام بخشیدن به روابط بین خانه و مدرسه و تقویت و توسعه فرهنگ مشارکت و ایجاد فضایی مناسب به منظور تبادل افکار، اطلاعات و تجارب اولیا و مربیان با یکدیگر و ارتقای سطح آگاهی آنان و تبیین جایگاه انجمن اولیا و مربیان در نظام تعلیم و تربیت است. (سیف ستا، بتول، ۱۳۸۷). چرخه حیات خانواده به صورت مرحله ای پیوسته شناخته شده است که هر مرحله مجموعه ای از وظایف اعضای خانواده را در بر می گیرد که باید برای ورود به مرحله بعدی رشد، آن وظایف را به طور کامل انجام دهند. شکست در ادای وظایف به ایجاد مشکلات سازگاری منجر می شود. جاکوبسن و کریستنسن^۱ (۱۹۹۶) تعارض را موقعیتی به شمار می آورند که همسران،

دچار مشکلات ارتباطی و حل مسئله می شوند؛ زندگی را مشکل می یابند و پذیرش تفاوت های موجود برای طرفین دشوار می شود (قلیلی، ۱۳۸۵). یکی از مسائل مهمی که درآماده کردن فرزندان برای حضور در جامعه مطرح است جریان رشد اجتماعی فرزندان است. نقطه ی شروع این جریان در خانواده بوده و خانواده اولین عامل رشد و پرورش شخصیت فرزندان می باشد کودک نخستین مراحل اجتماعی شدن را در خانواده و از والدین خود اخذ می کند بدون توانمندسازی پدران و مادران به عنوان اولیاء در نهاد خانواده نمی توان انتظار داشت که بتوانند پاسخگوی وظایف و مسئولیتهای خود در ارتباط با اقتصاد خانواده مدیریت علمی خانواده مدیریت هیجانی خانواده مهرورزی تعلیم و تربیت فرزندان و ارتباط موثر و کارآمد باشد نکته مهمی که در این ارتباط مهم و اثر بخش می باشد وظیفه آموزش و پرورش است که عبارت از تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان از سنین پیش دبستانی تا پایان دوران متوسطه و پیش دانشگاهی است. (سالاری فر، ۱۳۹۰) بعد از آن مدرسه رسالت تربیت کودک را به عهده دارد و به اصطلاح معروف «خانه، مدرسه ی اول کودک است و مدرسه خانه ی دوم او.» خانواده و مدرسه دو نهادی هستند که هیچ یک به تنهایی قادر نیستند فرزندان جامعه را تربیت کرده و به کمال مطلوب برسانند. تربیت صحیح کودکان و رشد و کمال آنان مشارکت و همکاری هر دو نهاد را طلب می کند. اهمیت مشارکت خانواده و مدرسه در رشد و تکوین شخصیت فرزندان، اندیشه ورزان و

متفکران را برآن داشته تاراهکارهای مناسب و منطقی برای حضور و مشارکت همه جانبه اولیاء با مسئولین مدرسه فراهم آورند و مسئولین را برآن داشته تا بر ضرورت مشارکت این دو نهاد در رفع مشکلات آموزشی و تربیتی با برنامه‌های دقیق و حساب شده تأکید ورزند. آموزش خانواده سالهاست که توسط انجمن اولیاء و مربیان در سطح مدارس اجرا می‌شود ولی در اکثر مدارس بنا به دلایلی از قبیل نبود بودجه‌ی لازم، نبود انگیزه‌ی لازم در اولیاء جهت شرکت در کلاس‌های آموزش خانواده، پربار نبودن کلاس‌های آموزش خانواده، هماهنگ نبودن اوقات بیکاری اولیاء با آموزشگاه و... این کلاسها تشکیل نمی‌شود. با توجه به تأثیر این آموزش‌ها که بر کسی پوشیده نیست، رسیدن به شرایط ایده‌ال و آرمانی که هر مدرسه بتواند همه ساله کلاسهای آموزش خانواده را برگزار نماید هنوز راه طولانی و پایان ناپذیری را در پیش رو داریم. این پژوهش در صدد آن است که نقش و تأثیر آموزش خانواده را بر مشارکت والدین در برنامه‌های آموزش و پرورش که از اهمیت خاصی برخوردار است، بررسی نماید.